

**Твори
Всеволода Нестайка
у читанні
дорослих та малих**

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА
ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЛОКАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Національна бібліотека України для дітей

Твори Всеволода Нестайка у читанні дорослих та малих

**АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА
ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЛОКАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**

Київ — 2025

УДК 027.625:028

Т 28

Відповідальна за випуск А. І. Гордієнко
Укладачі: О. Б. Петренко, Є. Ю. Лідерман
Літературний редактор О. А. Кадькаленко

Твори Всеволода Нестайка у читанні дорослих та малих : аналітична довідка за результатами локального дослідження / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. О. Б. Петренко, Є. Ю. Лідерман ; літ. ред. О. А. Кадькаленко. — Київ : НБУ для дітей, 2025. — 16 с.

Аналітичну довідку підготовлено за підсумками локального дослідження, ініційованого Національною бібліотекою України для дітей з нагоди 95-річчя від дня народження Всеволода Нестайка – класика української дитячої літератури. Мета дослідження – з'ясувати рівень обізнаності сучасних читачів (дітей і батьків) із творчістю письменника, особливості першого знайомства з його творами, вподобання у виборі книг для самостійного та сімейного читання.

Окрему увагу приділено сприйняттю тематичних і жанрових особливостей творчості автора, впливу шкільної програми, бібліотек та екранізацій на читацький інтерес, а також знанню біографічних фактів. Опитування охопило дітей і батьків, що дозволило зіставити читацькі досвіди різних поколінь і виявити найулюбленіші твори письменника в родинному контексті. Дослідження доповнене графіками, аналітичними висновками та цитатами респондентів.

© Національна бібліотека України для дітей, 2025

I. АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМАТИКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Всеволод Зіновійович Нестайко – класик української дитячої літератури, чиє ім'я стало символом захопливого читання для кількох поколінь. Його твори – яскраві, дотепні, сповнені щирої доброзичливості – залишаються впізнаваними і цінними навіть у нову цифрову добу. До 95-річчя від дня народження письменника Національна бібліотека України для дітей ініціювала локальне дослідження, метою якого було з'ясувати:

- наскільки сучасні діти і дорослі знайомі з його творчістю?
- як відбувається перше знайомство з творами Нестайка – вдома, у школі, чи через бібліотеку?
- які теми, жанри й образи є найближчими різним віковим групам читачів?

Дослідження охопило 64 анкети користувачів-дітей та 30 анкет батьків. Опитування дозволило отримати як кількісні, так і якісні характеристики читацького досвіду: упізнаваність творів, авторитет класичної літератури, поінформованість про премії, екранізації та біографічні факти з життя письменника.

Зібрані результати подані у формі 12 діаграм і графічних моделей, які дозволяють краще зрозуміти динаміку читацького сприйняття творчості Нестайка в дитячому та дорослому середовищі.

Особливу увагу приділено місцю шкільної програми й ролі бібліотеки у формуванні читацької культури, а також обізнаності про сучасну українську дитячу літературу – зокрема, твори лауреатів Всеукраїнської літературної премії імені Всеволода Нестайка.

Дослідження стало не лише важливим інструментом аналізу, а й виявом міжпоколіннього читання, де твори Всеволода Нестайка залишаються містком між дитинством батьків і сьогоднішнім їхніми дітьми.

Програма та методика локального дослідження «Твори Всеволода Нестайка у читанні дорослих та малих» можеш завантажити за QR-кодом

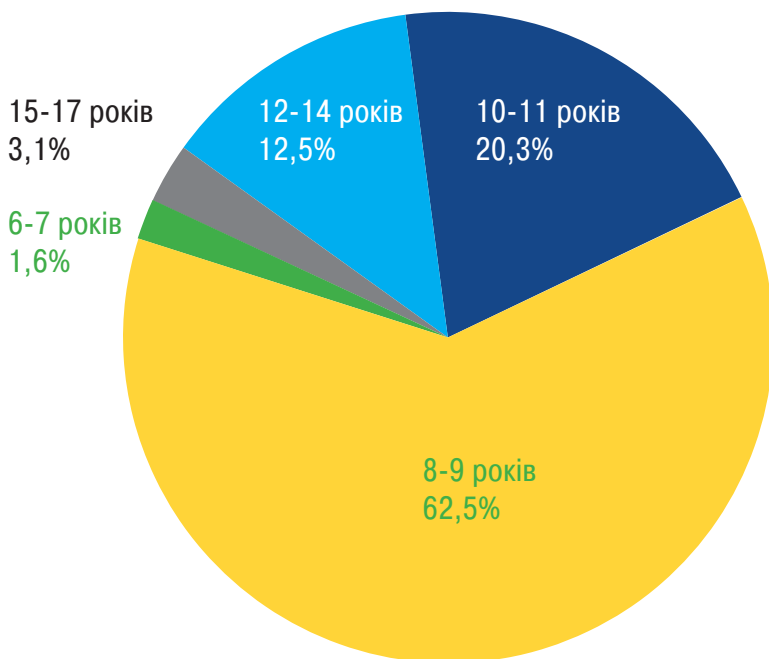

Більшість респондентів – діти віком 8-9 років (62,5%).

На другому місці – 10-11 років (20,3%). Решта – молодші (6-7 років – 1,6%) або старші (12-14 років – 12,5 %, 15-17 років – 3,1%) (див. діаграму 1).

Діаграма 1

Розподіл респондентів за віком

Майже дві третини дітей вперше прочитали Нестайка завдяки шкільній програмі (62,5%). Бібліотекарі стали джерелом знайомства для 20,3%, а батьки – лише для 15,6% респондентів.

Це свідчить про важливу роль школи й бібліотеки у поширенні творів класика української дитячої літератури (див. *діаграму 2*).

Діаграма 2

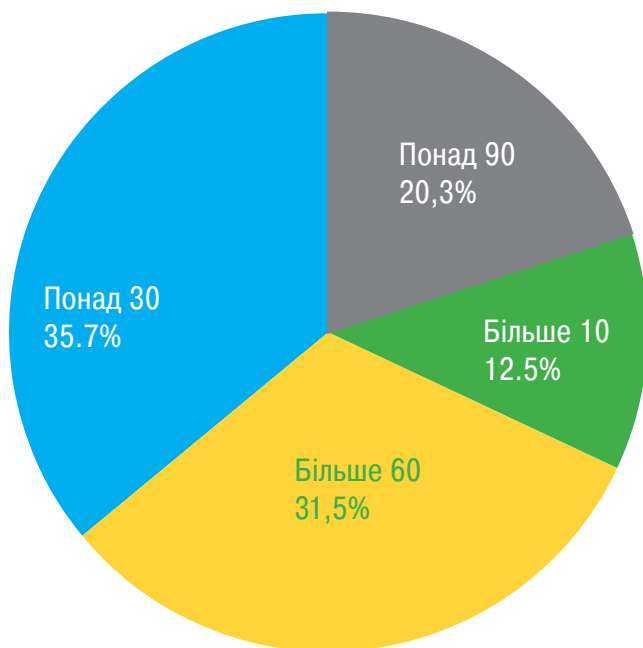
**Розподіл респондентів-дітей
за місцем ознайомлення з творчістю В. Нестайка**

На запитання щодо кількості творів письменника найбільше респондентів-дітей (35,7%) вважають, що їх понад 30, ще 31,5% – що більше 60, 20,3% – понад 90. Це свідчить про загальне уявлення про багатство його творчості (див. діаграму 3).

Діаграма 3

**Розподіл відповідей респондентів
щодо кількості творів В. Нестайка**

Для того, щоб дослідити обізнаність респондентів-дітей з діапазоном тем, які в своїх творах описує В. Нестайко, їм запропонували обрати кілька відповідей на запитання, які після узагальнення розподілилися так (див. діаграму 4): пригоди – 21,0%; дружба – 18,8%; добро та зло – 12,3%; фантастика – 11,2%; справедливість – 10,5%; взаємини між дітьми – 9,0%; людяність – 7,3%; взаємини між дітьми та батьками – 6,0%; проблеми дорослішання – 4,0%.

Діаграма 4

Розподіл творів В. Нестайка за темами

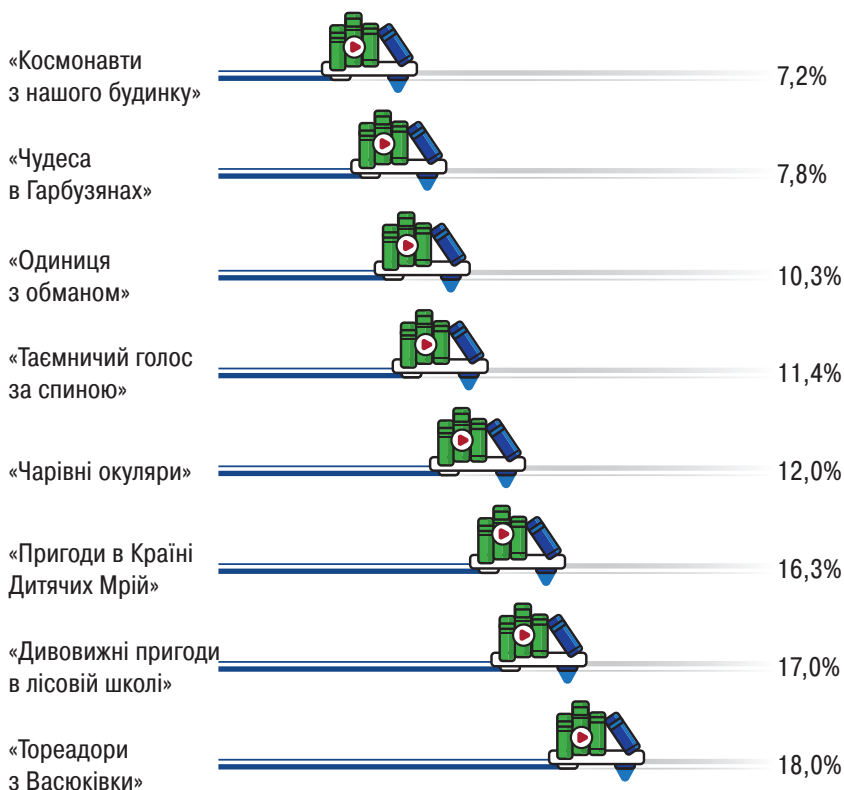

Це підтверджує, що Нестайко залишається привабливим для користувачів-дітей завдяки своїм динамічним, яскравим сюжетам і зрозумілим моральним цінностям.

Наступне запитання **«За якими книгами Всеволода Нестайка створено мультфільми та кінофільми?»** зібрало серед респондентів такі відповіді (див. діаграму 5).

Діаграма 5

Розподіл варіантів екранізацій книг В. Нестайка

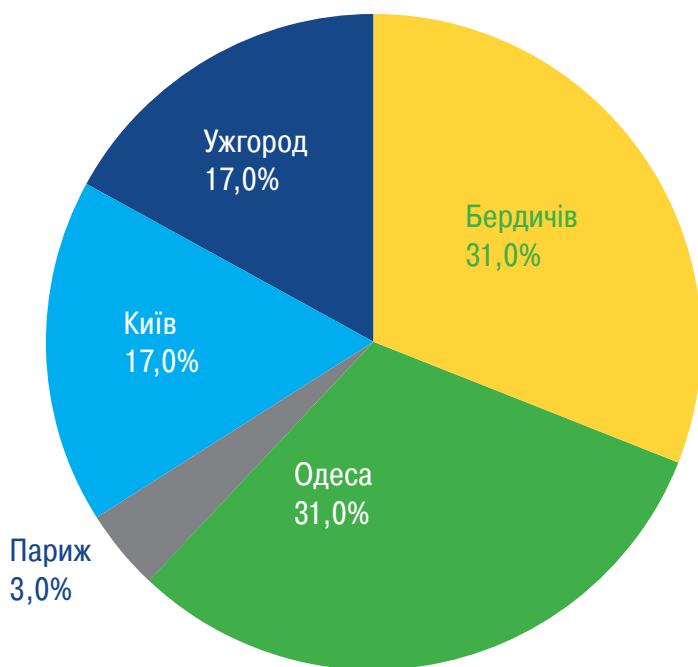

Результати вказують на те, що екранні адаптації залишаються важливим каналом популяризації літературної спадщини.

Обізнаність з біографією письменника мали розкрити відповіді респондентів на запитання «*Нестайко все життя прожив у Києві. А чи знаєш ти де він народився?*» (див. діаграму 6).

Діаграма 6

Розподіл варіантів місця народження В. Нестайка

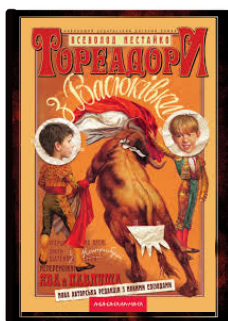

Тобто, лише 31,0% дітей правильно відповіли, що Нестайко народився у Бердичеві. Решта помилялися, що свідчить про недостатнє знання біографії автора навіть серед тих, хто читає його твори.

Під час опитування батьків користувачів-дітей було отримано 30 анкет. У відповідь на запитання **«Чи знайомі Ви з творчістю Всеволода Нестайка?»** респонденти-батьки відповіли (див. діаграму 7): так, читав/ла його книги – 97,0% відповідей; ні, не знайомий/а – 3,0%.

Діаграма 7

Розподіл відповідей респондентів-батьків щодо ознайомлення з творчістю В. Нестайка

Дізнатися обізнаність респондентів-батьків з творчістю письменника допомогли наступні запитання:

«Чи знаєте Ви, що книга «Тореадори з Васюківки» В. Нестайка як один з найвидатніших творів сучасної дитячої літератури внесена до Особливого Почесного списку Г.К. Андерсена?».

57,0% респондентів знали про включення твору до Особливого почесного списку Ганса Крістіана Андерсена. Це позитивний показник, хоча 43,0% батьків не були обізнані з цим важливим фактом (див. діаграму 8).

Діаграма 8

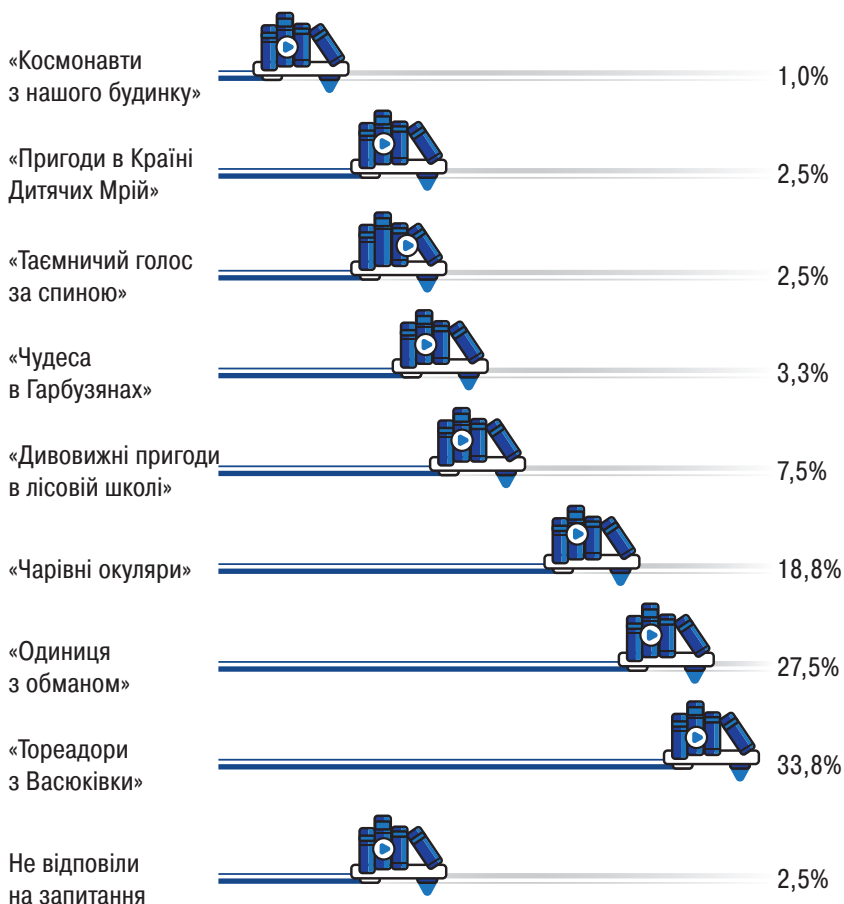
Розподіл відповідей респондентів-батьків щодо ознайомлення з творчістю В. Нестайка

«Які з наступних творів Всеволода Нестайка були екранізовані».
 Відповіді розподілилися так (див. діаграму 9): «Пригоди в Країні Дитячих Мрій» – 2,5 % анкет; «Чудеса в Гарбузянах» – 3,3 %; «Одиниця з обманом» – 27,5 %; «Чарівні окуляри» – 18,8 %; «Дивовижні пригоди в лісовій школі» – 7,5 %; «Таємничий голос за спиною» – 2,5 %; «Тореадори з Васюківки» – 33,8 %; «Космонавти з нашого будинку» – 1,3 %; не відповіли на запитання – 2,5 %.

Діаграма 9

Розподіл варіантів екранізацій книг В. Нестайка

Наскільки батьки залучені до процесу ознайомлення своєї дитини з творами письменника дало запитання **«Які твори Всеволода Нестайка Ви читали з дитиною або слухали разом у форматі аудіокниг?»**.

Відповіді на нього такі:

- «Дивовижні пригоди в лісовій школі» – 23,8%;
- «Тореадори з Васюківки» – 22,5%;
- «В Країні Сонячних Зайчиків» – 18,8%;
- «Одиниця з обманом» – 8,8%;
- «Пригоди Робінзона Кукурузо» – 8,8%;
- «П'ятірка з хвостиком» – 5,0%;
- «Неймовірні детективи» – 2,5%;
- «Загадка старого клоуна» – 2,5%;
- «Таємничий голос за спиною» – 2,5%;
- «Слідство триває» – 2,5%;
- «Шурка і Шурко» – 1,3%;
- «Казкові пригоди Грайлика» – 1,3%.

Найчастіше з дітьми батьки читали або слухали «Дивовижні пригоди в лісовій школі», «Тореадори з Васюківки» та «В Країні Сонячних Зайчиків». Ці твори є найпопулярнішими в сімейному читанні, що знову свідчить про їхню привабливість для різних поколінь. Менш популярні, але все ж присутні серед згадок – детективні та пригодницькі твори, як «Одиниця з обманом», «Пригоди Робінзона Кукурузо», «П'ятірка з хвостиком».

На наступне запитання – **«Які твори сучасних письменників отримали Всеукраїнську літературну премію імені Всеволода Нестайка?»** – респонденти-батьки надали такі відповіді:

- **«Полінка»** | Віталій Запека – 52,1%;
- **«Майка Паливода обирає професію»** | Мія Марченко – 12,5%;
- **«36 і 6 котів»** | Галина Вдовиченко – 12,5%;
- **«Таємниця зниклих зайців»** | Андрій Кокотюха – 6,3%;
- **«Крилаті коні»** | Зірка Мензатюк – 4,2%;
- **«Тінь сови»** | Іван Андрусяк – 2,1%;
- **«Великі плани. Крилаті історії»** | Сашко Дерманський – 2,1%;
- **«Украдені»** | Валентина Попелюшка (Валентина Жук) – 2,0%.

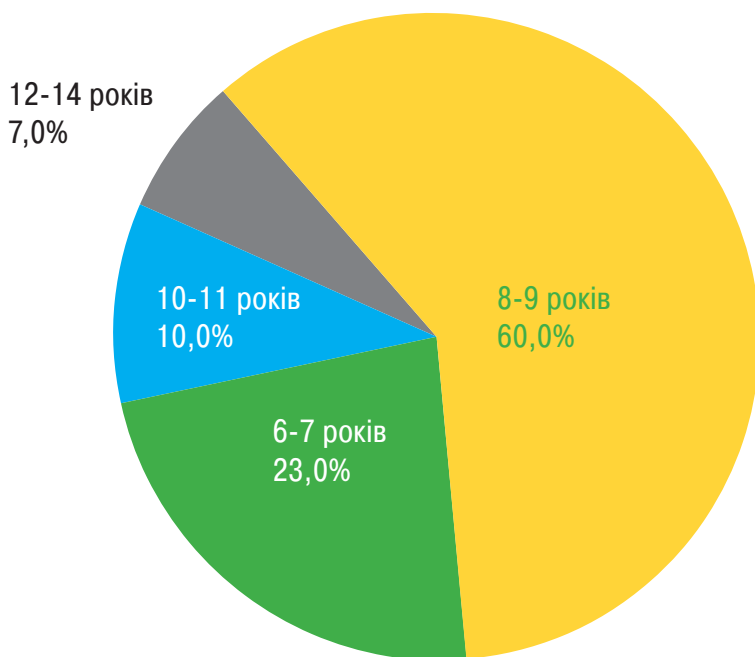

Ці результати свідчать про обмежену обізнаність дорослих читачів із сучасною дитячою літературою, навіть такою, що була офіційно визнана. Це ставить перед бібліотеками та освітянами завдання активніше знайомити дорослих із якісними новинками, які можуть стати важливою частиною сімейного читання.

Наостанок респонденти поділилися інформацією щодо віку дітей, яких вони виховують. Більшість дітей – віком 8-9 років (60,0%), далі – 6-7 років (23%), 10-11 років – 10,0%, 12-14 років – 7,0% (див. діаграму 10).

Діаграма 10

**Розподіл респондентів-батьків
за віком їхніх дітей**

Тобто основна аудиторія – молодші школярі, для яких твори Нестайка особливо актуальні за жанровими й тематичними характеристиками.

II. ВИСНОВКИ

Проведене локальне дослідження підтвердило: творчість Всеволода Нестайка продовжує залишатися живою і актуальною в читацькому досвіді як дітей, так і дорослих. Його книги успішно витримують випробування часом, залишаючись джерелом радості, моральних орієнтирів і сімейного діалогу.

Основною віковою групою читачів, які знайомі з його творчістю, є діти 8–9 років. Саме вони виявили найвищий рівень обізнаності. Головним каналом першого знайомства з творами є шкільна програма, значну роль також відіграють бібліотеки. Водночас родинне читання має потенціал для подальшого розвитку.

Тематика книжок Всеволода Нестайка – пригоди, дружба, фантастика, добро і справедливість – резонує з ціннісним світоглядом сучасної дитини, що пояснює незгасаючий інтерес до його творів. Екранізації книг відіграють важливу роль у популяризації автора, однак рівень знань біографії письменника виявився низьким – більшість дітей не змогли правильно вказати місце його народження.

Батьки демонструють високу обізнаність з творами В. Нестайка, але мають обмежене уявлення про сучасну українську дитячу літературу, зокрема про авторів – лауреатів премії імені Всеволода Нестайка. Це свідчить про потребу в активнішій інформаційно-просвітницькій роботі серед дорослої аудиторії. Найпопулярнішими творами для спільного сімейного читання залишаються «Тореадори з Васюківки», «Дивовижні пригоди в лісовій школі» та «Країна Сонячних Зайчиків».

Всеволод Нестайко – не лише знакова постать в історії української літератури, а й сучасний інструмент діалогу між поколіннями. Його книги продовжують виконувати культурну, пізнавальну та виховну функції. Важливо зберігати, підтримувати і переосмислювати його спадщину, залучаючи дітей та дорослих до глибокого читання, спільного досвіду та відкриття менш відомих граней творчості автора. Твори Всеволода Нестайка не лише формують читацьку культуру, а й забезпечують діалог між поколіннями. Сам письменник наголошував: «Хочу, щоб мої книги залишалися з дитиною назавжди. Не просто як згадка, а як щось рідне, що колись допомогло стати людиною».

Твори Всеволода Нестайка у читанні дорослих та малих
Аналітична довідка за результатами локального дослідження

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко
Укладачі: О.Б. Петренко, Є.Ю. Лідерман
Літературний редактор О.А. Кадькаленко
Комп'ютерна верстка Р.Ю. Полевічок
Підписано до друку 15.08.2025 р.
Зам. № 17.

Видавець та виготовлювач
НБУ для дітей
вул. Януша Корчака (Баумана), 60,
м. Київ, 03190
Тел./факс.: 400-65-87, тел.: 400-05-01, 400-70-91
<https://www.chl.kiev.ua>
e-mail: library@chl.kiev.ua

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ для дітей

Національна бібліотека України для дітей
вул. Януша Корчака (Баумана), 60,
м. Київ, 03190

Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91

<https://www.chl.kiev.ua>

e-mail: library@chl.kiev.ua